

SZAKIRODALOM.

Heltai Gáspár. *Háló. Kolozsvár, 1570. Kiadta Trócsányi Zoltán.* (Régi Magyar Könyvtár. 36. köt.) Budapest, 1915. Magy. Tud. Akadémia (Franklin-Társ. kny.) 192. l. Ára 5 kor.

A Magyar Tudományos Akadémia igaz hálára kötelezte régi irodalmunk minden kedvelőjét és tudós kutatóját, amidőn elhatározta, hogy ezt a nyelvi és irodalomtörténeti szempontból egyaránt becses unikumot, mely a páratlan JANKOVICS könyvtár útján került a M. N. Múzeumba, újra kiadja s ezzel a szélesebb körök részére is kényelmesen hozzáférhetővé teszi. Hálánkat kétségkívül fokozta volna, ha a kiadást az eredeti fotocinkografiai hasonmásában adja, mivel szilárd meggyőződésünk, hogy a szedés útján előállított új kiadások a leggondosabb kivitel mellett sem pótolhatják egészen az eredetit. E meggyőződésünkben a jelen kiadás is megerősít bennünket, mert jóllehet TRÓCSÁNYI Zoltán a HELTAI-féle nyomtatványok egyik legalaposabb ismerője s e kiadást is a legnagyobb figyelemmel készítette, mégis nem egy új sajtóhibával ejti tévedésbe az eredetivel nem rendelkező olvasót. A mű címlapján kívül három egészen taláalomra kiválasztott szöveglapját vetettük egybe az eredetivel s egyetlen egy lapot nem találtunk egészen hibátlanul reprodukálva.

Igy mindjárt a címlap 2. sora végén TRÓCSÁNYI elválasztójelet szedtetett, holott nyoma sincs az eredetiben. Tipográfiai szempontból kifogásolható a címlap visszaadásánál, hogy a sorok elrendesése nem hű tükre az eredetinek. A 3. sor pl. nem VERZÁLIS, hanem ÖREGBETŰ az eredetiben s a három első sor szedése nem lépcsőzetes, hanem a 4—11 sorokkal egységes szélességű, amit az első sorra nézve úgy ért el HELTAI, hogy a «haló» szót két levéldísz közé foglalta. E két levéldísz, valamint a cím és a szerzőre vonatkozó részlet közé iktatott rozettát szintén reprodukálni kellett volna, úgyszintén az ANNO DOMINI s nem mint TRÓCSÁNYI kiadásában áll: ANNO DOMINI után következő hajszalvonalat. Hogy a 4—11. sorok végződése az eredetiben ép oly szép

glédában áll, mint bekezdésük, az magától értetődik s ezt néhány kizáró beiktatásával a Franklin-Társulat is könnyen utánozhatta volna. Igazán kár volt egyik leggondosabb könyvnyomtató művészünkről ilyen tökéletlen képet nyújtani. Ha egyebet nem is, de legalább a kedves hatású címlapot hasonmásban adathatta volna a Magyar Tud. Akadémia.

A 71. (kiadás 56—57. l.) lap alulról számított 3. sorában vélekődés áll s nem mint TRÓCSÁNYI-nál vélekődés; a felülről számított 2. és 3. sor végét jelző sorválasztók kimaradtak; végül a 9—10. sorban Tefel-|séged áll, nem pedig Te fel|séged. — A 189. (kiadás 104. l.) lap felülről számított 7. sorában nem vtanna, hanem vtánna van az eredetiben; az utolsó sorválasztó pedig itt is kimaradt. — Végül a 333. (kiadás 161. l.) lap végső szava: |hato|| úgy van feltüntetve, mintha külön sorban állna, holott a valóságban csak őrszó, melynek a 334. lapon meg kellene ismétlődnie, de a szedő szórakozottságából a 334. lapról elmaradt. Legalább jegyzetben erre is utalni kellett volna. — Félreértésre adhat okot a kiadás 48. lapján az 51—52-es lapmegjelölés, melyet csakis az eredetivel kezünkben lehet megérteni. T. i. a közölt szöveg a kézzel számozott 51. lapon olvasható, míg az 52. sz. lap a számozó szórakozottsága folytán egyáltalán nincs: az 51. után közvetlenül az 53. lapszám következik. — Végül nem fojthatunk el még néhány általános tipográfiai kifogást. Kár volt figyelembe nem venni az f és ß típusokat s azokat s és sz betűkkel szedetni; viszont a lapszéli jegyzeteket is helyesebb lett volna az eredetinek megfelelően olasz betűkkel állíttatni elő; az meg tudományos használat szempontjából is káros, hogy a sor végeken alkalmazott kötővonalakat, ha csak jelen kiadásban nem esnek szintén a sorok végére, mindenütt elmellőzte, holott HELTAI e kötőjeleket részben alkalmazta, részben nem alkalmazta s így soha sem tudjuk, ha csak nincs az eredeti a kezünkben, e két eset melyikével van dolgunk.

Ez apró hiányok semmit sem vonnak le a kiadás érdeméből s inkább csak annak illusztrálására foglalkoztunk velük, hogy minden nem valóban hasonmás kiadás szükségkép tökéletlen. A nagy gonddal írt bevezetés ügyesen tájékoztat a mű keletkezéséről, irodalomtörténeti és nyelvészeti jelentőségéről, bibliografiai szempontból azonban van egy kis hiánya: nem adja a ritka mű tüzetes könyvészeti leírását, ami pedig éppen nem lett volna fölösleges. A kis kötetet szómatató zárja be, ennek használhatóságát a nyelvtörténészek dolga megítélni. GULYÁS PÁL.